

Kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

Kodakondsuse seaduse (edaspidi KodS) muutmise seaduse eelnõu (edaspidi eelnõu) eesmärk on võimaldada sünniga Eesti kodakondsuse omandanud Eesti kodanikel säilitada Eesti kodakondsus ka juhul, kui neil on samal ajal teatud teise riigi kodakondsus. Samuti luuakse võimalus taastada Eesti kodakondsus sünnijärgsel Eesti kodanikul, kes on Eesti kodakondsuse varem kaotanud mõne muu riigi kodakondsuse tõttu või sellest loobunud ning kelle teine kodakondsus kuulub eelnõuga lubatud riikide hulka. Eesti rahvusriigi säilimise huvides on oluline siduda ka hilisematel aastatel teistesse riikidesse elama läinud Eesti kodanikud Eestiga.

Eelnõu koostamisel on arvestatud Vabariigi Valitsuse algatatud kodakondsuse seaduse muutmise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga 932 SE ning eeldatud, et see võetakse enne käesoleva seaduse jõustumist vastu selles osas, mis puudutab muu hulgas KodS § 29 muutmist. Seetõttu ei korrata käesolevas eelnõus 932 SE-ga kavandatud muudatusi, vaid tehakse üksnes mitmikkodakondsuse regulatsiooni rakendamiseks vajalikud täiendused 932 SE järel kehtivasse regulatsiooni. Kui 932 SE asjakohane sõnastus või jõustumisaeg menetluse käigus muutub, tuleb enne käesoleva eelnõu vastuvõtmist vastavad tehnilised viited ja jõustumisaeg sellega kooskõlla viia.

Kehtiva KodS § 1 lõike 2 kohaselt ei või Eesti kodanik olla samal ajal mõne muu riigi kodakondsuses, arvestades KodS §-s 3 sätestatud erisusi. Seda sätet ei ole vaja muuta. KodS § 3 lõike 1 kohaselt peab isik, kes omandab või saab alaealisena nii Eesti kui ka mõne muu riigi kodakondsuse, pärast 18-aastaseks saamist kolme aasta jooksul loobuma kas Eesti või mõne muu riigi kodakondsusest. Eesti Vabariigi põhiseaduse § 8 lõike 3 kohaselt ei tohi kellelki võtta sünniga omandatud Eesti kodakondsust. Eelnõu eesmärk on sätestada seaduses selgelt, millistel juhtudel võib sünnijärgne Eesti kodanik omada samaaegselt teise riigi kodakondsust.

Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse KodS § 3 lõikega 1¹. Uue lõike kohaselt ei kohaldata § 3 lõikes 1 sätestatud kohustust valida täisealiseks saamise järel Eesti ja muu riigi kodakondsuse vahel sünniga Eesti kodakondsuse omandanud isiku suhtes, kui tema teine kodakondsus on eelnõus nimetatud riigi kodakondsus.

KodS § 3 lõike 1¹ punkti 1 kohaselt on mitmikkodakondsus lubatud Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodakondsusega. Nende riikidega seovad Eestit tihedad õiguslikud, poliitilised ja ühiskondlikud sidemed ning Euroopa Liidu õiguses sätestatud isikute vaba liikumise põhimõte.

Sama lõike punkti 2 kohaselt võib sünnijärgne Eesti kodanik omada samaaegselt Ameerika Ühendriikide, Austraalia, Kanada, Šveitsi Konföderatsiooni või Uus-Meremaa kodakondsust. Nendes riikides on ajaloolised Eesti kogukonnad ning eelnõu algatajate hinnangul puudub piisav avalik huvi nõuda sünnijärgselt Eesti kodanikult Eesti kodakondsusest loobumist üksnes seetõttu, et tal on ka mõne nimetatud riigi kodakondsus.

KodS § 3 lõike 1¹ punkt 3 võimaldab mitmikkodakondsust ka muu riigiga, kui Eesti Vabariik ja asjaomane riik on sõlminud vastastikuse mitme kodakondsuse tunnustamise lepingu. Selline lahendus võimaldab tulevikus laiendada lubatud riikide ringi, hinnates iga riigiga mitmikkodakondsuse tunnustamise otstarbekust eraldi.

Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse KodS § 16 lõikega 1². Sünniga Eesti kodakondsuse omandanud isikul tekib õigus Eesti kodakondsus taastada, kui ta kaotas selle KodS § 29 lõike 1 alusel või loobus sellest ning tema muu kodakondsus vastab KodS § 3 lõikes 1¹ sätestatud tingimustele. Taastamine toimub Kodakondsuse seaduses ette nähtud üldises taastamismenetluses: isik esitab taastamise taotluse ning otsuse teeb Vabariigi Valitsus. Eelnõu ei näe ette automaatset ega tagasiulatuvat kodakondsuse taastamist.

KodS § 16 lõikes 2 sätestatud nõue elada püsivalt Eestis Eesti elamisloa või elamisõiguse alusel jääb muutmata. Eelnõu ei loo ka eraldi alust lugeda taastatud kodakondsusest tulenevalt sünnijärgseteks Eesti kodanikeks taastaja järeltulijaid. Taastamisõigus on isiklik ning puudutab üksnes seaduses sätestatud tingimustele vastavat sünniga Eesti kodakondsuse omandanud isikut.

Eelnõu § 1 punktiga 3 muudetakse KodS § 17 lõiget 3. Muudatuse tulemusena ei pea KodS § 16 lõikes 1² nimetatud isik Eesti kodakondsuse taastamisel tõendama, et ta on senisest kodakondsusest vabastatud või vabastatakse sellest Eesti kodakondsuse saamise tõttu. See erand on vajalik, sest eelnõu eesmärk on lubada sellisel isikul säilitada eelnõus lubatud teise riigi kodakondsus.

Eelnõu § 1 punktiga 4 muudetakse KodS § 29 lõiget 1 sellises redaktsioonis, mis eelduslikult tekib 932 SE jõustumisel. 932 SE-ga lahendatakse § 29 üldine õigusselguse küsimus ja reguleeritakse muu hulgas olukorda, kus isik on mõne muu riigi kodakondsuses, kuid ei ole vabastatud Eesti kodakondsusest. Käesoleva eelnõuga lisatakse sellele regulatsioonile ainult erand: § 29 lõikes 1 sätestatud Eesti kodakondsuse kaotamise tagajärge ei kohaldata juhul, kui sünnijärgse Eesti kodaniku mitmikkodakondsus on lubatud KodS § 3 lõike 1¹ alusel.

Eelnõu § 1 punktiga 5 muudetakse KodS § 29 lõiget 2, et alaealisena Eesti kodakondsuse saanud isiku suhtes § 29 lõike 1 kohaldamisel arvestataks lisaks § 3 lõikele 1 ka uues § 3 lõikes 1¹ sätestatud erisust. 932 SE-ga kavandatud § 29 lõiget 3 käesoleva eelnõuga ei muudeta ega korrata.

Eelnõus ei nähta ette eraldi regulatsiooni optsiooni teel Eesti kodakondsuse saanuks lugemiseks. Samuti ei looda erikorda, mille alusel taastataks kodakondsus üksnes Eesti kodaniku isikut tõendava dokumendi taotlemisega. Kodakondsuse taastamine toimub tavapärase taotluse ja Vabariigi Valitsuse otsuse alusel.

Seadus on kavandatud jõustuma 2027. aasta 2. jaanuaril. Jõustumisaja valikul on lähtutud eeldusest, et 932 SE vastavad Kodakondsuse seaduse muudatused jõustuvad 2027. aasta 1. jaanuaril. Ühepäevane ajaline järgnevus välistab tehnilise ebaselguse kahe samal päeval jõustuva muutmiseseaduse omavahelise rakendamise järjekorra suhtes.

Eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik riigikogu koosseisu häälteenamus.

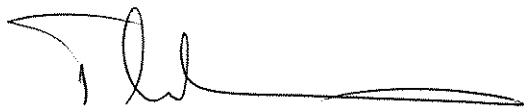

Algatavad: Eesti Reformierakonna fraktsioon ja Eesti 200 fraktsioon

Valdo Randpere

Eesti Reformierakonna fraktsiooni aseesimees

Toomas Uibo

Eesti 200 fraktsiooni esimees